

Om Oliekager.

Af polyteknisk Kandidat Th. Segelcke.

II.

Skulden eenstemmig og berettiget Modsigelse vilde ikke fra Landmændenes Side møde Enhver, som vilde have dem til at indrømme, at Handel s. Ex. med Smør var Noget, der ikke kunde betale sig, fordi det havde været forbunden med Tab — her for en Mand, der aldeles havde overseet Muligheden af, at der kunde gives Forskjel paa Smør, og hist for en anden, der vel vidste, at der eksisterede baade godt og daarligt Smør, men desuagtet havde foretaget alle sine Indkjøb uden Hensyn dertil. At Mand som disse ikke alene gif tabt af den Fordeel, de ellers vilde kunne havt, men led direkte Tab, vil enhver Landmand finde aldeles i sin Orden, og mindst af alt vilde han derfor indrømme, at deres Tab afgav selv fjerneste Beviis for at Handel med Smør i sin Almindelighed var noget, hvorved der ikke kunde tjenes Penge. Undersøger man imidlertid de Beviser, der fremføres mod Brugen af Oliekager og deslige, da vil man meget ofte finde dem ikke meget bedre end de anførte mod Handel med Smør, og det Samme gjælder desværre ligeledes om mange af dem, der fremføres mod kunstig Gjødning. Hvormange af dem, der ubetinget forkjættre al kunstig Gjødning, Oliekager oc., have vel, jeg vil ikke sige sat sig nøie ind i, paa hvilke Eiendommeligheder disses Fortrin beroe, men blot erkjendiget sig, om

der kan være Forskjel paa disse ligesom paa Smør, Korn og alt andet, eller som, for de fældede deres Dom, have søgt Oplysning, om den Prøve, de have anvendt, var en god Vare af sin Art. Meget muligt var den Guano, man anvendte, af en meget slet Sort, maaskee endog en forfalsket, og naar man altsaa ingen gunstig Virkning erholdt, var det aldeles i sin Orden, og Feilen kun ens egen. Ligesom der kan komme daarligt Smør til England fra Danmark, kan der komme slet Guano iblandt fra Peru; men fordi vi indrømme hiint, give vi ikke Engländerne Ret til at erklære alt vort Smør for ubrugeligt, og lige saa lidt have vi selv Lov i lignende Tilfælde til at fælde en almindelig Fordømmelsesdom, støttet kun paa et enkelt Eksempel. Vilde Engländerne ikke have den Uleilighed at prøve vort Smør igjennem eller at udsøge det Gode deriblandt, tør de ikke forde nogen Fordeel deraf, og ligejaalidt tør vi vente os noget af kunstig Gjødning, Oliefager og deslige, saalange vi ikke i Henseende til dem indlade os paa at stille Klinten fra Hveden, men alene gaae efter Navnet. Det koster sjikkelig mere at skaffe sig Visshed, om en Prøve kunstig Gjødning, Oliefager og desl. svarer til sit Navn eller er saa god som lovet, men det er ikke mindre nødvendigt end ved al anden Handel. Hvad disse Linier gaae ud paa at indskærpe, er ikke smaalig Mistro til Naboen, men den simple Forsigtighed, hvis Undladelse i hvert andet Tilfælde af Landmændene selv vilde blive stemplet som utilgivelig. Selv i Banken tæller Enhver de Penge efter, han modtager, og man finder intet Anstødeligt eller Fornærmende i, at Kjøbmanden kjøber Korn efter Prøve; kun Gjødningsstoffer og kunstige Foderstoffer forlanger man at skulle kunne kjøbe med lukkede Dine, uden mindste Uleilighed. Lider man Tab derved, da lægges denne ikke En selv til Last, som det burde skee, men enten Sælgeren, eller det, som er det hyppigste, at Skylden kastes paa den ene uskyldige, den Klasse af Gjødningsstoffer, der er saa uheldigt efter Sælgerens Annonce at have Navn tilfældes.

men heller ikke mere med den anvendte. Man maatte da hellere klage over Sælgeren, men selv ligeoverfor denne har man i Regelen forspildt al sin Net ved at undlade at gjøre selv de simpleste Stipulationer ved Indkjøbet. Af Korn vil man vide Bægten, før man kjober det, og naar man modtager det, prøver man, om det svarer dertil, men ved Gjødningsstoffer, Oliefager &c. lader man sig nøie med Navnet, spørger sjældent efter Qualiteten eller undersøger, om det svarer til Navnet eller den opgivne Godhed, som ved Korn, nei det skal og maa være oversflødigt, og kan det ikke skee, vil man slet ikke have med disse Stoffer at gjøre. I dette ene Tilfælde vil man være fri for at behøve at udøve selv den mindste Control og have det anerkjendt som Regel, at al Baretagelse af ens egen Interessse skal kunne overlades til Modparten, stik imod Skik og Brug ellers i Handel og Vandel. Man forlanger, at en Kjøbmand skal agte paa, at der gives slet indbjerget Korn, saavel som tørt og godt, at den ene Landmand kan have bedre Indretninger til at rense sit Korn end den anden, men alt hvad der udbydes under Navn af Guano, juur phosphorsjuur Kalk, Oliefager og deslige, det fordrer og venter man skal alt være ens. Man forlanger, at Kjøbmanden skal agte paa, at en Mængde Forhold eksisterede, der kunne bevirke, at en Landmand iaar ikke vil kunne levere saa godt Korn som ifjor, og at det derfor ikke uden videre er givet, at det iaar vil være godt, fordi det fra ifjor var det, men i Henseende til Gjødning kan det endnu tjene til anbefaling, at en Mand for 2 à 3 Aar siden har havt Noget paa Lager, der var godt, uden at han i sjernefte Maade behøver at antyde eller erklære sig om det, han nu leverer, er ligesaa godt, endfjige garantere det. Endnu gives der gode Oliefager, men de maa og vil forsvinde, hvis Landmændene ikke begynde ret snart at tage Hensyn til Qualiteten, og den der vil lide mest derved er Landmanden. At berolige sig med at det er i Fabrikantens Interessse at levere den bedste Vare, som den eneste Maade at

sikke sig en varig Afsetning paa, gjelder her mindre end nogensteds, thi Fabrikkerne have den Udvei at gjøre sig Oliekagerne frugtbringende ad anden Wei, men for Landmanden gives ingen Opreisning for den Fordeel, han efter al Rimelighed forskjertser, ved ikke at underkaste Oliekagerne en omhyggelig Prøve. Jeg siger efter al Rimelighed, overladende til Landmændene selv at afgjøre, om Brugen af gode Oliekager kan betale sig eller ikke. I hvert Fald var det ikke den egentlige Hensigt med disse Linier at fremsføre noget nyt Beviis hverken for eller imod det. Min Hensigt har kun været at gjøre opmærksom paa, hvor mangelfulde alle de Beviser have været, der hidtil ere fremkomne imod Brugen af Oliekagerne, samt paa-vise de væsentligste Skjær, man hidtil er strandet paa, og hvor let de kunde undgaaes, hvilket jeg haaber vil være tilstrækkeligt for at fremkalde nye og omhyggelige Forsøg. Til det Diemed var det jeg i første Afsnit udviklede de kemiske Eiendommeligheder, hvoraf Foderstoffernes relative Godhed nærmest afhænge, og til samme Diemed, og for yderligere at indskjærpe Nødvendigheden af Skjellen mellem gode og daarlige Oliekager, end i det Foregaaende er steet ad mere indirekte Wei, er det jeg nu skal gaae over til at omtale lidt nærmere de forskjellige Arter og Varieteter af Oliekager.

De eneste Oliekager, der hidtil have fundet Anvendelse hertillands, ere Hørsro- og Rapskager. Foruden disse anvendes for Tiden i England i stor Udstrækning de saakaldte Bomuldsfrøskager og endelig i mindre Mængde et stort Antal andre Arter af Oliekager, f. Ex. Dodder- og Balmuekager, Cocoonut- og egentlige Nut-Cakes. Disse sidstnævnte spille imidlertid endnu en altfor lille Rolle til at komme i Betragtning, og hvad Bomuldsfrøskagerne angaae, da har jeg allerede i forrige Aargang næiere udviklet deres Fortrin og de Mangler, de kunne lide af. Der er derfor ikke særlig Grund til her at dvæle ved andre end Hørsro- og Rapskager, som vel ogsaa ere de, vi nærmest ere henviste til at bruge hertillands. Det at

de begge ere indenlandske Produkter og produceres i langt større Mængde end Landet forbruger, giver dem ialfald et stort Forspring frem for alle andre Arter af Oliefager, og vil gjøre det ulige lettere for dem at udholde en mulig Concurrency, end det vilde være Tilfældet for Oliefager, der maatte tilføres.

Hørfros og Rapsfager skulle nu strengt taget kun bestaae af de respective Fros, mindre end den udpreskede Olie og indeholde de tilbageblivende Stoffer i samme Tilstand, som de forekomme i de friske Fros. Da imidlertid Olien uundgaeligt river Noget med sig, tør man ikke regne paa at erholde ganske noiagtig den Vægt eller en Masse tilbage, som vilde fremgaae efter Foranstaaende. Tabet i saa Henseende er imidlertid, uafseet dets Lidenhed, kun af ringe Betydning for vor Betragtning, men værre er det, at Fremgangsmaaden, der følges ved Tilberedningen, medfører Opvarmning, der naar den skeer over aaben Ild, som endnu ofte er Tilfældet og ikke ledes med tilbørlig Omhu, let har til Følge, at Kagerne erholde en branket Lugt og Smag. Det er altsaa et Punkt, man ikke maa lade ude af Betragtning ved Bedømmelsen og Sammenligning af Oliefager. Det næste er, at de ikke ere for gamle eller slet conserverede, i hvilket Tilfælde de ere ikke mindre utjenlige til Kreaturfoder end ethvert andet fordærvet Foder. Den mugne Lugt og harske Smag, de antage, er Kreaturerne lige meget imod, men ville til samme Tid strax støde den opmærksomme Jagttager, som derfor let vil kunne tage sig iagt for Kager, der lide af denne Mangel.

Det tredie Punkt, der maa tages Hensyn til, er om Kagerne indeholde fremmede Indblandinger. Som ovenfor bemærket skulde Oliefagerne ikke indeholde andet end Kernerne af de respective Fros, hvorefter de føre Navn, og det glæder mig at kunne tilføie, at Kager af den Art forekomme her paa Markedet. Denne Roes kan imidlertid ikke tildeles alle de Hørfros og Rapsfager, der fabrikeres og udbydes hertilands,

ja ved nærmere Eftersyn turde det maaskee endog vise sig, at hvad der burde være Undtagelse, i Tiden er Regel, og der er naturligtvis intet Haab om, at det vil blive anderledes, for Landmændene indføre at tage Hensyn dertil ved deres Indkjøb. De Indblandinger, der her er Tale om, ere nærmest allehaande Ukrudsfro, og jeg har seet Oliefager hertilands, der vare fulde af saadanne. De fleste af mine Læsere vilde nu vel antage, at disse Rager vare pressede af mindre vel renset Hør- eller Rapsfro, men det vilde ikke altid forslaae, og der kan t. Ex. ikke være Spørgsmaal om, at Tilsætningen i de Rager, jeg søger til, havde været aldeles forsættlig. Vare Ukrudsfroene nu ligesaa nærende og værdifulde for Landmanden som de rene Fro, vilde Byttet ikke have stort at betyde, skjøndt det aldrig er ønskeligt, at der leveres noget Andet end der forlanges, men det er de ikke. Værre er det dog, at mange af de Fro, der saaledes finde Anvendelse, ekstraordinært forringe Oliefagerens Værd, ved at deres Smag er Kreaturerne ubehagelig, ja undertiden ere de endog ligefrem skadelige. Dette Sidste gjælder navnlig om Senopsfro, der mindre samvittighedsfuld ofte tilsættes til Rapsfager, og er en Indblanding, man ikke noksom bør vogte sig for, da man har haft en Mængde Exempler paa, at Kreaturer ere døde efter Nydelsen af deslige Rager. For at prøve om Rapsfagerne indeholde Senopsfro, behøver man imidlertid kun at rive et Stykke ud med Band og lade det henstaae tildækket i et Glas en 24 Timer, og man vil let gjenkende den eienommelige Senopslugt, hvis der er noget paa Færde. Mærker man Uraad, bør man i saa Tilfælde aldrig anvende Ragerne før man har ladet en Chemiker anstille en nøiagtigere Prøve, end Landmændene i Reglen have Midler ihænde til. Rapsfagerne ere i det Hele taget de værste at kontrollere i Henseende til fremmede Indblandinger, da der gives saa mange Fro, der i det Ydre ligne disse. Ved Hørfrofager opdages de lettere med det blotte Øie, naar man ikke netop har søgt at skjule

dem ved en saa vidt drevne Knusning og Presning, at det Hele er blevet til en støvet, sandlignende ensartet Masse. Mod deslige Kager kan man ikke være mistænksom nok, og i det Hele taget burde man gjøre det til Regel aldrig at modtage Oliekager, der ikke utvivlsomt vare pressede af rene Frø. Ved ikke at gjøre det, aabner man Indgang for Bedragerier af den værste Art, og Landmanden vil altid blive den, der taber meest derved, da det er ulige lettere at sige, om en Kage indeholder fremmede Frø, end bestemme Mængden af disse og den Formindskelse i Værdi, som Kagerne lide, eller Størrelsen af den Fare, der vil være forbunden med Anvendelsen af deslige urene Kager.

Det fjerde Punkt, der maa tages Hensyn til, er Mængden af nærende eller fedende og gjødende Bestanddele i de paa-gjældende Oliekager. Der mangler imidlertid her et fast Udgangspunkt, da der ingen kemisk Sammensætning kan opstilles som eiendommelig for rene Oliekager, men hiin berøer paa den Udstrækning, hvortil Udpresningen af Olien er drevet. Det bliver altsaa Landmandens Sag selv at opgive, hvad han vil lade gjælde for gode Oliekager, og jeg skal derfor foreslaae, at man lægger til Grund for Sammenligningen den Sammensætning af Oliekager, der i England ansees for den meest fordelagtige for Landmændene, og som man der fordrer, at gode Oliekager skal have. Leverer en engelsk Handlende eller Fabrikant Oliekager for „gode“, der ikke ved Analysering vise sig at svare dertil, tillader Bedtægt, at man maa kassere dem eller er den Handlende pligtig til at erstatte Tabet. Normale, gode Oliekager indeholde nu ifølge Prof. Bvelcker, der som Chemiker for det kongl. engelske Agerdyrkningselskab mellem Aar og Dag modtager Oliekager i Hundredevis til Under-søgelse, som følger:

	Hørførfager,		Raps- fager	Skalfri Bomulds- førfager	Klid	Byg
	gode engelske	gode ameri- kaniske				
Dvælstofholdige Stoffer*)	28,8	24,0	29,5	42,8	16,1	10,8
Olie	11,5	10,4	11,1	15,6	4,9	2,3
Stivelse, Gummi o. detsl.	28,2	34,4	40,9	14,8	47,5	65,9
Træstof	12,9	14,3		7,7	11,5	3,5
Askebestanddele**) . . .	5,8	5,2	7,8	9,7	6,0	2,8
Band	12,8	11,7	10,7	9,4	14,0	14,7
	100	100	100	100	100	100
*) Hvori Dvælstof	4,6	3,8	4,7	6,8	2,6	1,7
**) Hvori Phosphorsyre svarende til af phosphorsuur Kalk	2,8	2,9	5,6	8,1	—	1,9

Som man seer af de meddeelte Analyser af normale Hørfør- og Rapsfager, som jeg til Sammenligning har ledsaget med Analyser af Bomuldsførfager, Klid og Byg, udmærke hine sig fremfor de to sidstnævnte allerede i meget høj Grad ved deres Rigdom paa Dvælstof eller dvælstofholdige Stoffer, og i en ganske overordentlig Grad er det Tilfældet med Bomuldsførfagerne, som ubetinget i saa Henseende bære Prisen for alle hidtil anvendte Foderstoffer. Som man imidlertid vil erindre efter det, jeg i første Afsnit udviklede, ere dvælstofholdige Stoffer en meget værdifuld Bestanddeel af et Foder, og om dets Værdi for Produktion af Kjød og Mælk end ikke afhænger deraf alene, er det Stoffer, man gjerne seer i størst mulig Mængde, naar det kan skee uden Dpoffrelse eller Tilfidesættelse af andre ligesaa vigtige eller vigtigere Bestanddele. Er Talen om Gjødningen, der vil erholdes, bliver Rigdommen paa Dvælstof endydermere vigtig, da Landmanden netop har extraordinairt Brug for dvælstofholdig Gjødning. Skal han kjøbe det i Guano eller detslige, koster det ham over 2 Mk. pr. Pund, og da Oliefager nu indeholde saa meget mere deraf, at Gjødningen erholdt ved Opfodring af 100

Pund Oliefager sikkert vil indeholde over 3 Pund mere Qvælstof end den efter 100 Pd. Byg, vil man let indsee, at den Forskjel, der fremkommer derved, vel er værd at agte paa. Mindre vigtig i saa Henseende, om den end fuldelig fortjener at tages med i Betragtning, er endelig Oliefagernes gennemgaaende større Rigdom paa Phosphorsyre, der ligesom Qvælstof er en Gjødningsbestanddeel, Landmanden trænger til og ellers maa skaffe sig ad anden Vei. Man kommer derfor vist ikke langt fra, hvad Erfaring vil bekræfte ved at anslaae Bærdien af den Gjødning, der vil erholdes ved Opfodring af Oliefager som de beskrevne, til 3 à 4 Gange saa høi som den efter Byg eller Korn i Almindelighed, og selv om man altsaa ikke opnaaer anden Fordeel ved Anvendelsen af Oliefager, vilde det alene være tilstrækkelig Grund til ubetinget at give dem Fortrinet.

Da Productionen af Kjød eller Mælk imidlertid er det meest direkte Maal, der tilsigtes, maa vi ikke forsømme at tage Hensyn til hvorledes Forholdet stiller sig ved Oliefagerne i Henseende til Indhold af de Stoffer, der maaskee endnu mere end de qvælstofholdige udøve Indflydelse derpaa, og vi mærke os der først deres overordentlige Rigdom paa færdigdannet Fedt, hvis Betydning for Fødning og Smørproduktion, jeg i første Afsnit har udviklet. Det erstatter, som man vil erindre, ifølge sin Sammensætning idetmindste $2\frac{1}{2}$ Deel Stivelse eller Sukker og rimeligviis en heel Deel mere, netop ved at være færdigdannet, medens disse først maa undergaae en Omdannelse, hvorved let Noget kan gaae tabt. Det færdigdannede Fedt, Olien, forener dertil med sine øvrige Fortrin som det synes en sjelden Gvne til at lette Fordoielsen af Træstoffet, paa hvilket Ho og Halm ere saa rige, hvorved dette fra at være en aldeles unyttig Foderbestanddeel forjaaviddt avancerer til at blive et Stof, der maa sættes i Klasse med Stivelse og Sukker. Tages disse Forhold med i Betragtning, vil man derfor let forstaae, at selv om Byg indeholder en lidt større absolut Mængde af fedtgivende Stoffer, da denne næsten udelukkende er tilstede som Stivelse, Prisen dog maa gives til Oliefagerne,

som derfor, hvad enten vi see hen til Gjødningen, der erholdes eller Melken og Kjødet, der vil kunne produceres, synes Bøgt mod Bøgt at være ulige de bedste. Fordelen paa Oliefagernes Side vil dertil blive ikke lidet søroget, hvis de kvælstofholdige Stoffer ved Siden af at afgive Stof for Dannelsen af Kjød i snævrere Forstand tillige spille en Rolle ved indirekte at fremme Fordøielser eller endog tjene til Dannelse af Fedt, hvilket imidlertid endnu ikke er godtgjort.

Den Sammensætning, der ovenfor er meddeelt for Oliefager og som vist er den, man nærmest har at stræbe efter, passer nu langt fra paa Alt, hvad der gaaer i Handelen under Navn af Hør- og Rapsfager. I Henseende til Indhold af kvælstofholdige Stoffer vil Forskjellen dog være mindre, naar der ikke er Tale om meget grove Forskellinger, men ulige almindeligere er en betydelig Variation i Indhold af Olie. For nu at bestemme hvorledes de Oliefager, der udbydes hertilands, stille sig i dette for Landmanden saa vigtige Punkt, har jeg forskaffet mig Analyser af Oliefager fra 3 af vore større Fabrikanter. Da det imidlertid ikke er Hensigten med disse Linier at denuncere nogen enkelt Fabrikant, men kun at gjøre det klart for Landmændene, at der er Grund for dem til at være paa deres Post, skal jeg tillade mig at betegne hine med A. B. og C., og da jeg nu engang er i Besiddelse af de fuldstændige Analyser, skal jeg tillade mig at meddele dem heelt.

	Danste Hørføfager			Danste Rapsfager
	A	B	C	A
Qvælstofholdige Stoffer*).	25,8	23,9	27,2	32,4
Olie.	10,7	8,4	6,7	7,7
Stivelse, Gummi og desl. } Træstof	42,4	43,6	44,7	41,0
Afsebestanddele	6,9	8,5	8,7	6,7
Vand	14,2	15,6	12,7	12,2
<hr/>				
*) Hvori Qvælstof	4,1	3,8	4,3	5,1

Sammenligner man nu Oliemængden i de danske Hørfroskager med den, der findes i de, man i England anerkjender for gode Kager, da vil man finde, at de mk. A. meget godt kunne udholde Sammenligningen, og Kager som disse er der ikke Spørgsmaal om ville i England kunne betinge den høieste Priis. Det samme kan imidlertid ikke siges om de mk. B., og de mk. C. endelig ere saa flette, at man uidentvilt ligefrem vilde kassere dem. Allerede deres Ydre var meget mistænkeligt, idet Knusning og Presning vare drevne til det Yderste, og bag denne skjulte sig uidentvilt i Tilgift en eller anden Forsjælfning, om den end ikke kunde med Sikkerhed paa-vises. Ved Prøven mk. B. var Indblanding af fremmede Frø meget kjendelig og sikkerlig en af Grundene til den ringe Oliemængde. Det gjælder altsaa om at være agtpaagivende. Det staaer som man seer enhver frit for at erholde Hørfroskager fuldkommen ligesaa gode som de, engelske Landmænd benytte og finde saa stor Fordeel ved at anvende, men kjober man de første de bedste, der tilbyde sig, da tør man ikke vente at erholde af den Art. Man maa indføre den Skik at vrage de aabenbart flette og, hvor der er Tvivl, aldrig undlade at tage den kemiske Analyse tilhjælp, thi der kan existere en selv temmelig betydelig Forskjel i Oliemængden, uden at man med Diet er istand til at see det, selv om man har megen Øvelse deri.

Hvad de danske Rapskager endelig angaae, da maa jeg meget beklage, kun at have Analyse af enkelt Prøve ved Haanden og dertil af en, der som Analysen viser, lod endeel tilbage at ønske. Der kan imidlertid vel ikke være Tvivl om, at da det har viist sig, at der af Hørfroskager existerer selv meget gode, der og vil findes Rapskager, om hvilke dette vil kunne siges og hvor de findes ville Landmændene let selv udfinde, saasnart de blot begyndte at interessere sig derfor.

Som Læseren vil have bemærket, har jeg i det Foregaaende behandlet Hørfros- og Rapskager under Et. Dermed være imidlertid ikke sagt andet end at de forskellige Varieteter

af hver især, af Hørsrøklager som af Rapsklager, ere at sammenligne paa samme Maade, og ialtfald ikke, at Hørsrøklager og Rapsklager tilkomme samme Værdi som Foderstof, jaasnart de blot indeholde ligemeget Olie, kvælstofholdige Stoffer etc. Uafhængig deraf eksisterer nemlig en væsentlig Forskjel i kemisk Henseende, mellem Hørsrø- og Rapsklagerne. Rapsklagerne indeholde nemlig altid i Modsætning til Hørsrøklagerne adskillige bittere, skarpe Stoffer, der ere Dyrene ubehagelige og som betage dem en stor Deel af den Værdi, de ellers vilde have. Som Følge deraf er Rapsklager ogsaa overalt billigere end Hørsrøklager af i andre Henseender tilsvarende Sammensætning. Hvor meget større Værdi, der er at tillægge Hørsrøklagerne, forsaavidt det ikke fremgaaer af Priisforskjellen paa det større Marked, lader sig imidlertid ikke bestemme paa anden Maade, end ved ligesom at prøve de 2 Arter Klager i tilsvarende gode Varieteter, ligeoverfor hinanden, ved direkte Fodringsforsøg, og jeg skal kun i saa Henseende tillade mig at bemærke, at en hensigtsmæssig Foderblanding, ligesom Udblødning af Rapsklagerne i varmt Vand og nogen Henstand dermed, synes væsentlig at kunne forøge Nyttevirkningen af disse sidste eller afværge den antydede skadelige Indflydelse af de skarpe, ilde-smagende Stoffer. Fordi den kemiske Sammensætning saaledes som antydet ved Mængden af Olie, kvælstofholdige Stoffer etc., imidlertid ikke angiver den relative Værdi mellem Hørs- og Rapsklager, bliver den ligegodt den afgjørende ved sammenligning af de forskjellige Varieteter af hver især, og da det er det Punkt, hvor man er meest udsat for Skuffelse og derfor har Hjælp meest behov, taber hiin derved intet i sin Betydning. Det er den kemiske Sammensætning i sine store Træk, som man, ved Valget mellem de forskjellige Varieteter, altid har at tye til og ikke kan være ivrig nok i at kontrollere, og de øvrige Forhold, man bør agte paa, ere, som jeg har viist, fremmede Indblandinger, at Klagerne ikke ere for gamle, slet konserverede eller forbrændte.

Tager man Hensyn til disse Forhold ved Valget mellem de forskjellige Olielager, der udbydes, nærer jeg ingen Tvivl om, at man meget snart vil komme til den Erkjendelse, at naar man hidtil har erholdt saa uoverensstemmende Resultater efter Anvendelsen af f. Ex. Hørsfrolager, dette har havt sin Grund i, at man har anvendt Hørsfrolager af høist ulige Godhed. Jeg tvivler ligeledes ikke om, at man vil finde de bedste tillige at være de priisbilligste, selv om de koste lidt mere, og i hvert Fald tør man først efter at have taget Hensyn til nævnte Forhold sige, man virkelig har prøvet Olielager. Hvad næsiagtigt Udfald nu denne Prøve vil faae, skal jeg ikke indlade mig paa at forudsige, dog tvivler jeg ikke om, at man efter at have foretaget en saadan, vil fælde en ulige gunstigere Dom over Olielager, end den, der hidtil næsten udelukkende er kommet til Orde.
